

Diagnosen i udvikling: Diagnosekulturen i perspektiv

Anders Petersen

Diagnosen i udvikling...

Dagsorden:

Diagnosen i udvikling

Diagnosen i diagnosekulturen

Diagnosekulturen og normalitet

Diagnosekulturens konsekvenser

Diagnosekulturens spor

Diagnosekulturens fremtid

Diagnosen i udvikling...

Diagnosen i udvikling

Diagnosen i udvikling...

Åh – de gamle grækere: “Så længe den medicinske viden var begrænset til de få, da var det tilstrækkeligt med en narrativ beskrivelse for at fremkalde et passende billede af lidelsen” skriver historiker Ilza Veith (1981: 221). Og dermed også en passende behandling...

Diagnosen i udvikling...

- Måske oplever vi pt. en renæssance for den narrative tilgang (narrativ diagnose)...men hovedreglen er en anden!
- Når det drejer sig om udviklingen inden for psykiatriske diagnoser, så har den medicinske model – og dermed den biologiske tankegang - et solidt greb om tingene.
- Den situation er ikke opstået ud af ingenting, men må snarere ses som resultatet af en socio-historisk udvikling.
- Den anerkendte psykiatri-historiker Edward Shorter beskriver – meget kort fortalt – udviklingen inden for psykiatrien som en bevægelse ”Fra asylets æra til Prozac’s epoke” (Shorter 1997).

Diagnosen i udvikling...

- Meget fængende titel, der dækker over tre udviklingsperspektiver:
 - 1). Asylet eksisterede også i middelalderen, hvor de “psykotisk hjemløse, åndssvage og kriminelle” blev opbevaret – men ikke behandlet ordentligt.
 - Først sent i det attende århundrede, skriver Shorter, indføres regulær psykiatrisk behandling i kraft af disciplinens stadfæstelse som medicinsk disciplin.
 - 2). Den biologisk orienterede psykiatri gennemsyrrer psykiatriens historie – med et mindre ophold!
 - 3). Freud og psykoanalysens succes varede kort og endte brat i begyndelsen af 1970'erne, hvorfor psykoanalysen kan opfattes som “en pause i udviklingen af biologiske tilgange til hjerne og psyke snarere end et højdepunkt i psykiatriens historie” (Shorter 1997: 145).

Diagnosen i udvikling...

- Hos Freud – inden for rammerne af det man kan kalde den dynamiske psykiatri – eksisterer der intet kausalt forhold mellem symptom og sygdom: De samme symptomer kan nemlig have forskellige betydninger for forskellige mennesker, og symptomer afslørede ikke (nødvendigvis) nogen psykisk lidelse!
- Derfor kan der ikke eksistere nogen universal forståelse af symptomerne...
- Derfor kan der heller ikke være et ønske om, at frembringe et symptom-baseret klassifikationssystem: Fokus er på ætiologi ikke på diagnostiske klassifikationer.
- Men Freud (og dermed den dynamiske logik) falder brat fra tinderne, og dermed cementeres det den amerikanske sociolog Allan V. Horwitz kalder diagnostisk psykiatri.
- Denne udvikling kan aflæses helt specifikt!

Med udgivelsen af DSM-III i 1980 markeres nemlig et markant skifte: Al psykodynamisk tænkning fjernes og fokus er nu på symptomer...og så eksploderer antallet af diagnoser!

Diagnosen i udvikling...

- Siden 1980'erne har den diagnostiske tænkning – og dermed dens måde at klassificere og strukturere sygdom og lidelse på – ikke alene sat sig i psykiatrien, men også i en bredere offentlighed.
- Den udvikling kan derfor ikke alene forstås som et udtryk for psykiatriens interne udvikling.
- Diagnosens måde at klassificere (skabe) orden på giver nemlig god mening i samtiden og understøttes også af samtidens beskaffenhed.
- At diagnosen har fået en så fremtrædende plads i samtiden, må vi altså forsøge at begribe!

Diagnosen i diagnosekulturen...

Diagnosen i diagnosekulturen

DIAG NO SER

PERSPEKTIVER, KRITIK OG DISKUSSION

SVEND BRINKMANN
& ANDERS PETERSEN

(RED.)

KLJ/M

Diagnosen i diagnosekulturen...

Psykiatriske diagnoser anvendes i stigende grad som det privilegerede filter til at forstå psykisk lidelse, ubehag og afvigelse – ift.

- arbejdsliv,
- uddannelse,
- kriminalitet,
- underholdning og
- socialt arbejde,

Hvordan viser diagnosekulturen sig?

Diagnosen i diagnosekulturen...

- Antallet af diagnoser er steget kraftigt
- I den nyeste version af DSM (nummer 5) er der næsten 400 fordelt på godt og vel 1000 sider
- Diagnoserne tages i brug, og deres net bliver mere og mere fintmasket, og fanger derfor flere og flere ind...

Diagnosekultur

- I diagnosekulturen er de psykiatriske diagnoser og et helt patologisk sprog blevet demokratiseret:
Diagnosen er taget på rejse!
 - Stress, angst, depression anvendes i stigende grad som **betegnelser** for egne eller andres problemer
 - Voldsom **eksponering** af psykiske lidelser og psykiatriske diagnoser i massemedierne og det offentlige rum: 'Gal eller normal - til jobsamtale' 'Sådan er det skøre sind' 'Syg i hovedet', 'De angste børn' – tv-serier 'Sopranos' 'Homeland' 'Broen'
 - Tests på nettet – voldsom eksponering af muligheden for at få en diagnose!

Diagnosekultur

- Diagnoser er ikke faste entiteter – men sociale konstruktioner
 - I nyeste version af DSM fra 2013 er der kommet 15 nye diagnoser til (bl.a. nikotinafhængighed, hamstringsforstyrrelse, præmenstruel forstyrrelse og overspisningsforstyrrelse), mens andre er slået sammen og enkelte er slettet (mest bemærkelsesværdigt Aspergers syndrom). **Hvad bliver det næste...?**
- Det psykiatriske funderede diagnosesprog har opnået en særlig **magt**:
 - Diagnoser anvendes i moderne velfærdsstater som **reguleringsmekanisme**: tildeling af privilegier og ressourcer, herunder adgang til orlov, pensioner, behandling og legitim sygdomsadfærd.

Normalitet

Diagnosekultur

Diagnosekulturens konsekvenser

Er eksplosionen i antal diagnoser og diagnosticerede udtryk for sygeliggørelse af almindelige menneskelige træk – **hvor er det normale henne?**

DEPRESSIV OG
ANGST.
PYHHA, SÅ ER JEG DA
NOGET

saving

nor•mal (nôr'mal)
1. an insider's revolt against out-of-control psychiatric diagnosis, DSM-5, big pharma, and the medicalization of ordinary life

Allen Frances, M.D.¹

¹Chair of DSM-IV Task Force

Diagnosekulturens konsekvenser

Diagnosekulturens konsekvenser...

- Indskrænkning af andre lidelsessprog:
 - Religiøse,
 - Eksistentielle,
 - Moralske,
 - Politiske,
 - Sociale...

Diagnosekulturens konsekvenser

- Med fokus så stift rettet mod diagnosernes logik og sprogbrug risikerer andre professioners – det være sig:
 - Læreres,
 - Sygeplejerskers,
 - Psykologers
 - Socialrådgiveres
- Faglige vurderinger at blive degraderet ift. et psykiatrisk sygdomsbegreb.

Diagnosekulturens konsekvenser...

- Et strengt fokus på diagnoser risikerer at medføre en hyper-individualisering af psykiske lidelser...
 - Fejl i enkeltindviders hjerne eller tænkning
 - Diagnosen dækker over en personlig uformåen – deficit
 - Fattigdom, sociale problemer osv. transformeres til sundhedsproblemer!
 - Det diagnostiske sprogbrug risikerer at dreje fokus væk fra de samfundsmæssige betingelser for lidelsen ”En normal reaktion på syge omgivelser”

Diagnosekulturens konsekvenser...

- Medikalisering af hverdagslivet...
 - Medicinering af ked-af-dethed
 - Medicinering som social kontrol
 - Overdiagnosticering?

Diagnosekulturens konsekvenser

- Big Pharma – selling sickness
- Industriens mål er at konstruere nye sygdomme, som passer til den medicin, der gør fordring på at behandle dem (nikotinafhængighed behandles med antidepressiva)
- Industrien søger konstant at fremme efterspørgslen på sine produkter på nye måder...
- I diagnosekulturen eskaleres denne udvikling...!

Diagnosekulturens spor

Diagnosekulturens spor

- En politisk reaktion!
- Systemet har tilpasset sig – som tidligere nævnt – diagnoserne.
- Sundhedsstyrelsens direktør har udtalt:
”Kommunerne kræver alt for ofte en diagnose for at hjælpe”
- Man kan i den sammenhæng tale om diagnoseafhængighed ift. tilbud om hjælp!
- Ønsker vi virkelig det?

Diagnosekulturens spor

- Sat sig i en bredere offentlighed!
- Begrebet diagnosekultur har (nærmest) sat sig i den offentlige diskurs: Begrebet har bredt sig!
- Et hav af artikler og mediedebat om implikationerne af diagnosekulturen.
- Stor polarisering i debatten – spiller ind i (til tider ophedede) diskussioner om under vs. overdiagnosticering.
- Diagnosekulturen er også indlejret i en økonomisk diskurs.

Diagnosekulturens spor

- En fagprofessionel reaktion!
- En afdæmpet reaktion fra psykiatrien: Lidt samarbejde med specifikke psykiatere, men ikke noget på et overordnet plan!
- Fin dialog med psykologerne...
- Rigtig god kontakt med de praktiserende læger: Mange positive henvendelser fra dem om muligheder og konsekvenser ift. diagnosekulturen!

Diagnosekulturens spor

En forskningsmæssig reaktion!

- Etablering af tværfaglige forskningsnetværk!
- En væsentlig publikationsmængde!
- Nordisk konference
- International fokus?

Diagnosekulturens fremtid...

Diagnosekulturens fremtid

Diagnosekulturens fremtid...

- I år kommer diagnosen “Prolonged Grief Disorder” i ICD-11.
- “Prolonged grief disorder is a disturbance in which, following the death of a partner, parent, child, or other person close to the bereaved, there is persistent and pervasive grief response characterized by longing for the deceased or persistent preoccupation with the deceased accompanied by intense emotional pain (e.g. sadness, guilt, anger, denial, blame, difficulty accepting the death, feeling one has lost a part of one’s self, an inability to experience positive mood, emotional numbness, difficulty in engaging with social or other activities). The grief response has persisted for an atypically long period of time following the loss (**more than 6 months at a minimum**) and clearly exceeds expected social, cultural or religious norms for the individual’s culture and context. Grief reactions that have persisted for longer periods that are within a normative period of grieving given the person’s cultural and religious context are viewed as normal bereavement responses and are not assigned a diagnosis. **The disturbance causes significant impairment in personal, family, social, educational, occupational or other important areas of functioning**” (World Health Organization, 2016).
- Differentiere fra depressionsdiagnosen og fra normal sorg: Introducere rigtig behandling.

Diagnosekulturens fremtid...

- I forskningsgruppen “Sorgens Kultur” sætter vi fokus på sorg som fænomen generelt, og på sorgdiagnosens fremkomst specifikt.
- Hvad har muliggjort sorgdiagnosens opkomst?
- Hvad kommer dens institutionelle indlejring til at indebære?
- Hvilke konsekvenser vil en sorgdiagnose kunne have?